

MALIN

PERSSON

TAPPAUS YOUSSEF K.

GIOLITO

MALIN

TAPPAUS YOUSSUF K.

PERSSON

Suomentanut Tarja Lipponen

GIOLITO

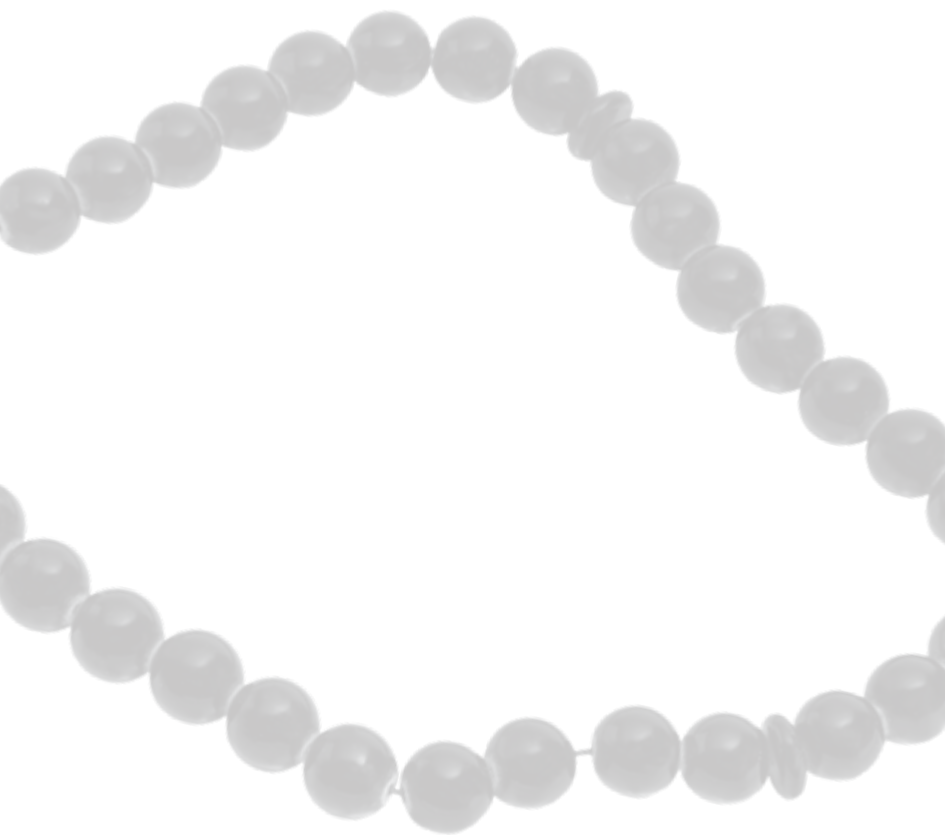
JOHNNY
Kniga

Alkuteos: Processen
Copyright © Malin Persson Giolito 2018
Published by agreement with Ahlander Agency

Johnny Kniga Kustannus,
imprint of Werner Söderström Corporation,
PL 1259, 00101 Helsinki

ISBN 978-951-0-43928-9
Painettu EU:ssa.

JONKUN OLI TÄYTYNYT PUHUNUT PAHAA YOUSSEF K:STA.

Eräänä aamuna hänet pidätettiin. Varoittamatta, hän ajatteli myöhemmin, mutta se ei pitänyt täysin paikkaansa, sillä aivan tavallinen päivä oli muuttunut omaksi luvukseen historiankirjoissa tuskin kolmea viikkoa aiemmin – kolme ja puoli minuuttia konekivääritulta yhdessä paikassa, kaksi räjähdystä toisessa ja törmäilevä jäteauto kolmannessa. Pakokauhua, pelkoa ja kuolemaa, kaikki se kolmessakymmenessä neljässä minuutissa. Siinä sivussa tuhoutui Youssufin elämä.

Pidätystä edeltävänä iltana Youssuf palasi ensi kertaa iskujen jälkeen iltatyöhönsä baarimestarina

Tukholmalaisessa osakunnassa, jonka jäsen hän oli. Hän joutui näyttämään laukkunsa ovimiehelle.

Torstai-illat olivat osakunnan ravintolan parhaat, mutta paikka oli ollut suljettuna kaksi viikkoa ja Youssuf tiesi, että tahmean baaritiskin ylähylyillä olisi tavallistakin paksummat pölykerrokset. Siivous oli perinteisesti hoidettu osakunnassa huonosti, se ei ollut uutta, ja Youssuf oli melko pian kyllästynyt hai-seviin tiskirätteihin, joita ei hänen toistuvista pyynnöstään huolimatta vaihdettu uusiin. Hänellä olikin tapana tuoda töihin omat välineensä, niin myös tuona iltana, jolloin hänellä oli mukanaan avaamaton pakkaus wettexejä ja puolikas sumutinpullollinen puhdistusainetta. Ovimies, joka aiemmin oli kutsuttu töihin vain ravintolan isoimpiin bileiltoihin eikä ollut vaitunut tutustumaan henkilökuntaan, halusi takavarikoida sumutinpullon, mutta Youssufin työkaveri Sandra totesi, että he eivät sentään työskennelleet lentokentällä.

”Älä usko kaikkea minkä luet”, Sandra sanoi ovimiehelle ja taputti tätä käsivarteen. ”Vaikka pakkauksessa lukee Wam-Bam, se ei tarkoita räjähdysvaaraa.”

Ovimies ojensi Youssufille tämän välineet vaivautumatta katsomaan häntä. Sandran laukkua hän ei välittänyt tutkia.

*

”Tämä on sodanjulistus, hyökkäys demokratiaa vastaan, hyökkäys kaikkia arvojamme vastaan”, pääministeri oli sanonut ensimmäisessä puheessaan iskujen jälkeen. Ensimmäisen tiedotustilaisuuden hän piti heti iltakymmeneltä iskuiltana mutta puhutteli kansakuntaa vasta seuraavana iltapäivänä.

Puhe oli hyvä. Arkisen elämämme olivat korvanneet hämmennys ja kauhu ja halusimme epätoivoisesti, että joku sanoo jotain sellaista mikä auttaisi meitä ymmärtämään. Kuka tahansa, mutta mieluiten joku, jonka saatoimme kuvitella hallitsevan tilanteen. Niinpä me kuuntelimme. Tv-vastaanotinten ääressä kahvihuoneissa, keittiöissä ja olohuoneissa, sairaaloiden ja vanhainkotien sāngyissä, vankiloiden ja pakolaiskeskusten ruokasaleissa ja kaupungin ainoassa avoimessa kahvilassa, odotushuoneissa ja

oleskelutiloissa, ja me käänsimme ääntä isommalle ja pyysimme toisiamme olemaan hiljaa, vaikka kukaan ei puhunut.

”Me emme tule antamaan anteeksi”, pääministeri sanoi. Ja me olimme samaa mieltä. Me halusimme puhua kostosta. ”He tulevat saamaan rangaistuksensa. Emme anna heidän voittaa”, puhe jatkui ja pienen hetken verran sydämemme oli löytää arkisen rytminsä. Kiukku pääministerin äänessä auttoi. Emme koskaan olleet kuulleet häntä niin vihaisena ja jokainen sana hyvityksestä kasvatti kunnioitustamme mieheen, jota emme olleet pitäneet todellisena johtajana.

Jos pääministeri olisi yrittänyt puhua rakkaudesta ja ymmärryksestä, olisi vihamme terroristeja kohtaan vain kasvanut. Oli aika ymmärtää, mutta ei nyt. Kuvissa ja reportaaseissa oli näkynyt kuolleita lapsia. ”Haluamme varoittaa herkkiä katsojia voimakkaista kuvista.” Nuoria, vanhempia kesken parhaiden vuosiansa, jonkun sisko, toisen isoäiti. Kaduillamme lojui ruumiinosia siellä täällä ja ne piti koota ja viedä pois ja analysoida, jotta ne saatiin yhdistettyä oikeaan

vainajaan, luovutettua oikeille omaisille ja laskettua oikeaan hautaan. Kuolleita oli niin paljon, useampia kuin muistiin mahtuu. Ja kaikki se vain siksi, että jotkut olivat päättäneet ottaa vallan lopettaa elämämme. Ihmiset jotka nauroivat suureen ääneen lapsellisuudellemme, sille että uskoimme elävämme turvassa, uskoimme että he olivat vallassamme.

Me halusimme nähdä tekijöiden kärsivän. Emmekä vihanneet vain niitä, jotka olivat vastuussa juuri näistä teoista. Me rankaisisimme kaikkia, jotka ajattelivat heidän tavallaan, ihailivat heitä, suunnittelivat uusia murhia. Olimme menettäneet hallinnan mutta halusimme sen takaisin. Halusimme saada takaisin elämämme sellaisena kuin se oli ollut ja päätimme kostaa niille, jotka olivat tehneet sen mahdottomaksi.

*

Kun kauhu otti Ruotsista vallan, Youssuf istui tavaliseen tapaansa kirjastossa lukemassa. Kaiuttimissa napsahteli, ja kun hauras ääni kertoi, että kirjasto jouduttaisiin sulkemaan, hän nousi ja meni suoraan

opiskelija-asuntolaan. Sitten hän istui saman käytävän varrella asuvien naapureidensa kanssa tv-huoneessa katsomassa uutislähetyksiä. He kuuntelivat iskuista kertynyttä tietoa, katselivat kuvia, kuulivat silminnäkijöiden kommentteja eivätkä juurikaan puhuneet toisilleen, ainakaan aluksi. He soittivat kotiin ja odottivat huolestuneina tietoa läheisistään. Vaeltelivat käytävillä, menivät huoneeseensa ja sulki oven, tulivat ulos, vaeltelivat taas.

Youssuf pohti omia läheisiään. Äitiä. Isää. Siskoa. Kavereita. Heidän ystäviään. Kun lähetyksiin tuli taukoa ja he olivat nähneet samat uutispätkät pariin kolmeen kertaan ilman uusia tietoja, alkoivat Youssuf ja hänen kaverinsa vaihtaa tarinoita keskenään.

”Olin juuri siellä, mihin jäteauto ajoi, mutta eilen.”
”Se juna, jossa ensimmäinen pommi räjähti; äitini matkustaa sillä joka päivä, mutta ei tänään.” ”Paras ystäväni oli siellä ammuskelupaikalla, hän näki kaiken mutta onnistui heittäytymään viime hetkellä maahan.”

He lukivat viestejä ääneen. Ja kertoivat niistä, jotka eivät olleet selvinneet.

”Tätini paras ystävä ammuttiin. Hän oli raskaana.”
”Veljen työkaverin päälle ajettiin. Hän on sairaalassa.
Koomassa. Hänen ei uskota selviävän.”

Kaksi kerrosta ylempänä asuvan tytön kävi hakemassa hänen siskonsa. Heidän isänsä oli ollut matkalla metroon, kun vastaan oli kävellyt yksi terroristeista.

Kaikki tunsivat jonkun tai ainakin jonkun, joka tunsu jonkun.

Minulla oli onnea, Youssuf ajatteli, kun iltapäivä vaihtui illaksi ja yöksi. Minulla oli onnea, koska en joutunut kärsimään. Onnea jonka avulla säästyin.

*

Youssuf oli neljä kuukautta päälle kahdenkymmenen ja opiskeli toista vuotta Uppsalan oikeustieteellisessä. Attentaatti sattui kahden tenttikauden välissä, ja siksi hän ei ollut aivan stressaantunut mutta ei kuitenkaan halunnut lorvia punttisalilla puolta päivää. Niin hän toisinaan teki, nosti painoja ja juoksi, joi energiajuomia ja hikoili saunassa pyyhe huolettomasti kaulan ympärillä. Mutta vain muutaman viikon, kun kurssi

oli päättynyt. Sen jälkeen hän palasi tavanomaiseen ryhtiinsä, kävi juoksemassa pari kertaa viikossa ja ehkä teki huolettomasti päälle kymmenisen etunojapunnerrusta huoneensa muhkuraisella matolla. Lopputaika kului opinnoissa.

Youssufin käyttämä punttisali sulki ovensa iskupäivänä. Seuraavana aamuna koko maahan julistettiin poikkeustila. Pääministeri ilmoitti jo ensimmäisessä tiedotustilaisuudessaan, että kansallinen turvallisuus vaati poikkeuksellisia toimia. Poliisi oli saanut vahvistusjoukkoja puolustusvoimista, ja kodinturvajoukkojakin oli pyydetty olemaan valmiudessa. Suur-Tukholman alueella eivät kulkeneet metro, junat eivätkä bussit. Koulut ja päiväkodit sulki ovensa. Kaupat, torit, teatterit, elokuvateatterit ja työpaikat määrättiin myös pysymään suljettuna. Pääkaupungin jokaisessa puistossa seisoivat esteenä panssarivaunu. Ja suurta yleisöä kehoitettiin välttämään julkista koontumista.

Maa hiljeni. Silloin tällöin helikopteri tai hälytysajoneuvo repäisi hiljaisuuden rikki, muutoin oli äänetöntä.

Youssuf katseli tv:stä uutisia, kuunteli radiota, puhui vanhempiansa kanssa puhelimessa, pelasi korttia kavereiden kanssa ja kävi nukkumaan varhain. Kaksi päivää iskujen jälkeen hän lähti pienelle aamu-kävelylle keskustan suuntaan löytääkseen avoimen kaupan, josta voisi ostaa kahvia ja maitoa. Drottning-gatanilla vastaan käveli kaksi maastopukuista miestä, joilla oli konepistooli viistosti rintaa vasten. He olivat nuoria, varmasti pari vuotta häntä nuorempia, ehkä asepalveluksessa. Toinen sotilaista katsoi häntä suoraan silmiin, ja kun Youssuf nyökkäsi, sotilas käänsi katseensa.

”Elämä ei koskaan enää palaa ennalleen”, Youssuf ja hänen käytävänäapurinsa sanoivat toisilleen kerta kerran jälkeen ensimmäisenä päivänä, toisena, kolmantena ja neljäntenä. Mutta viidentenä päivänä he eivät enää toistelleet samaa niin usein. Ja kuudentena päivänä eivät ehkä kertaakaan, eivät ainakaan niin kovaa ääneen. He lakkasivat katselemasta uutisia yhdessä.

Iskuista oli kulunut kahdeksan päivää, kun Youssuf lähti oleskelutilaan katsellakseen Rapport-ohjelmaa,

mutta tv:ssä oli menossa jotain muuta, eikä hän viitsinyt pyytää sohvalla istuvaa kaveriaan vaihtamaan kanavaa kesken katselun. Vaihtelu virkistää, Youssuf ajatteli. Hän voisi odotella seuraavaa uutislähetystä.

Metro ei kulkenut viiteen vuorokauteen, mutta busseista ja junista monet alkoivat liikennöidä jo toisena päivänä, ihmisten oli päästävä töihin. Kaupat avautuivat nekin jo parin päivän päästä iskuista ja koulut käynnistyivät, eristettyjen kaupunginosien koulut avattiin toisella viikolla. Entistä useammat kävivät autolla töissä. Ruuhka-aikojen jonot kiemurtelivat pääkaupungin ympärillä kauemmas kuin koskaan aiemmin.

Kolmannella viikolla oli taas välttämätöntä päästä varaamaan pöytiä Tukholman keskustan suosikkiravintoloista, elokuvateatterit pyörivät ilmeisesti puolityhjillään, konsertteja ei järjestetty. Mielenosoitukset olivat edelleen kiellettyjä, poikkeustilaa jatkettiin, sovittu solidaarisuusmarssi oli siirretty hamaan tulevaisuuteen, mutta palasimme suurin piirtein arki-rutiineihimme. Kaikki ei tietenkään ollut ennallaan. Laukut piti avata ja näyttää kauppojen ovella. Jopa

korttelikaupat olivat hankkineet vartijoita. Mutta puistojemme edustalla valvovien panssarivaunujen ohi pääsi kulkemaan. Puistossa kaikki oli melkein kuin ennenkin. Lykkäsimme lapsillemme vauhtia keinussa. ”Korkeammalle, äiti! Korkeammalle!” Ja me keräsimme koirankakat talteen ja opimme viemään kakkapussit kotiin, koska roskakorit oli suljettu metallilukoilla.

”Emme saa antaa niiden voittoa”, me sanoimme, rykäisimme, jotta äänemme kaikuisi vahvana ja vakaana. Ja niin päivät kuluivat, kului viikko toisensa jälkeen. Jotain oli tietenkin tapahtunut, raja oli siirtynyt. Oli noussut muuri. Se oli mielestämme tarpeen. Mutta Youssuf ei sitä nähnyt.

*

Niinpä Youssuf seiso i llalla tutulla paikallaan baaritiskin takana osakunnan kuppilassa, kun iskuista oli kulunut kolmatta viikkoa ja hänen pidätykseensä oli aikaa puoli vuorokautta. Baarimikon pesti oli osakunnan ainoa työ, jossa oli säällinen palkka, eikä Youssuf muutenkaan juonut, joten hän viihtyi

työssään. Baaritiski soi tarvittavan välimatkan, eikä hän joutunut lähikosketuksiin humalaisten asiakkaiden kanssa.

Ehkä hän oli luullut, että illasta tulisi rauhallinen. Kävi päinvastoin. Ihmiset olivat kaivanneet juhlimista. Youssuf ja Sandra joutuivat painamaan töitä, tauoista ei ollut puhettakaan, he joutuivat vaihtamaan oluttynnyrit kahdesti, ja tippipurkki, jota Sandra piti omalla sivustallaan baaritiskin takana, täyttyi seteleistä.

”Tämä tuli tarpeeseen”, Sandra kiljahti, ja Youssuf käänsi musiikin lujemmalle kuin oli luvallista. Baaritiskille tanssimaan köynnyntyt tyttö sai heilua yläilmoissa pidempään kuin oli tapana. Youssuf ei halunnut olla tunnelmanpilaaja, mutta lopulta hänen oli pakko komentaa asiakas alas, eikä hän silloin kuullut ensi kertaa, että räätipää saisi painua helvettiin tai mutakuono vittuun. Sandra hoiti kuitenkin taas kerran tilanteen tehokkaasti, eikä Youssufin tarvinnut ratkoa sitä. Sandra soitti ovimiehen paikalle, ja asiakas heitettiin ulos. Tilanne ei ehtinyt kehittyä välikohtaukseksi. Sandra taputti Youssufia olkapäähän.

”Elämä on liian lyhyt, idiooteista ei kannata välittää”, hän sanoi, ja Youssuf nyökkäsi. Hän oli samaa mieltä. Aivan liian lyhyt. Asiakas oli vain yksi idiootti muiden joukossa, ja Youssuf sai miltei karistettua mielestään tunteen siitä, että kaikki ei ollut niin kuin tavallisesti ja tilanne liittyi jotenkin häneen itseensä.

Baarin sulkeuduttua he laskivat ennätysellisen hyvän myyntinsä ja jakoivat tasan tippipurkin annin. Youssuf kuivasi tiskin pintoja omalla rätillään, kun Sandra kumartui häntä kohti tiskin yli, työnsi käsivartensa rintojensa alle ja kysyi, haluaisiko Youssuf juotavaa.

”Minä sekoitan ällistyttävän hyviä Virgin mojitoja”, Sandra sanoi. ”Tai tarjoan tismalleen oikean lämpöistä teetä sopivan pienissä kupeissa kämpilläni.” Sitten hän nauroi käheää hiljaista naurua siltä varalta, että Youssuf ei oikein olisi tajunnut tarjousta.

Youssuf hymyili viestittääkseen, että samaa voisi kysyä seuraavalla viikolla, mutta oikeastaan hänen olisi pitänyt kieltäytyä päättäväisemmin. Hän piti Sandrasta mutta oli eronnut Johannasta vasta yhdeksän viikkoa sitten. Johanna oli Sandran tapaan

pohjoisten kaupunginosien tyttöjä, jotka lorauttivat kahviinsa laktoositonta maitoa ja teeskentelivät sinnikkäästi pitävänsä elävästä ravinnosta. Seurustelu Sandran kanssa olisi äskettäin päättyneen suhteen toisintoa. Alussa innostunutta, niin vaatteet päällä kuin ilman niitä. Mutta myös sitä ärsyttävää uteliaisuutta, Instagram-kuvia hänen äitinsä ruoasta ja perheen rivitalon umpitylsästä olohuoneesta, kuvia joiden taka-alalla onnistui aina hämmöttämään äidin pää verhoiltuna puolihuolimattomasti huiviin. Ja jos kävisi ilmi, etteivät Sandran vanhemmat olisi kovin kaan kuohuksissaan tyttärensä uudesta poikaystävästä – hänhän oli kaikesta huolimatta vuosikurssinsa parhaita ja kotoisin siivosta keskiluokan perheestä – Sandra kyllästyisi nopeasti. Häntä ei piristäisi edes se, että Youssuf kävi kaksi kertaa vuodessa moskeijassa. Youssuf ei ollut niin jännittävä, että Sandra ja Johanna tuntisivat itsensä kapinallisiksi.

Niinpä Youssuf lähti yksin opiskelija-asuntoonsa. Ja nukkui hyvin. Hän heräsi vähän myöhemmin kuin oli aikonut, vain runsaan neljän tunnin unen jälkeen. Silti hän halusi nousta. Iltapäivällä voi ottaa nokoset,

hän ajatteli, se oli järkevämpää kuin kääntää vuoro-
kausirytmii. Hän halusi pitää kiinni arkirutiineistaan.

Herättyään kunnolla hän laski jalat lattialle, pör-
rötti hiuksiaan ja kokeili kielellä hampaita. Tukkaa
hän ei pessyt mutta harjasi hampaat kahdesti suolan
makuisella hammastahnalla. Kun hän kurkisti asun-
tolan yhteiskeittiöön, pöydälle jätetyt hampurilais-
pussit haisivat ovelle asti niin kuin aina perjantai-
aamuisin. Hän päätti jättää aamiaisen väliin.

Hän oli kuronut umpeen verkkaisen aamukäyn-
nistymisensä jo asuntolasta lähtiessään. Kello oli
vasta kaksikymmentä yli kahdeksan, kun hän lukitsi
huoneensa oven, naapurihuoneiden asukkaat nuk-
kuivat yhä.

Youssufilla oli päällään untuvatakki, mutta hän
ei vetänyt vetoketjua ylös asti. Polkupyörässä oli si-
leäksi kuluneet ja tyhjänpuoleiset renkaat, ja pyörä
sai jäädä paikoilleen täpötäyteen pyörävarastoon,
kun hän lähti askeltamaan Carolina Redivivaan, yli-
opiston kirjastoon. Hän ei välittänyt kengät turmele-
vasta sohjosta eikä pilvien kerääntymisestä taivaalle.
Ei hänestä tuntunut siltä että pian tapahtuisi jotain, ei

merkkiäkään etiäisistä tai ylikuonnollisista enteistä. Ei salatusta numerosta tulevaa puhelua, joka olisi saanut hänet aavistelemaan lähestyvää tuhoa. Ei varoittavaa tekstiviestiä. Kukaan ei katsonut häntä epäilyksestä kaventunein silmin, kun hän laskeutui asuntolasta kadulle. Kadun toisella puolella ei näkynyt arvoituksellisia tyyppejä nostamassa takinkauluksiaan pystyyn ja kyyristelemässä vastatuuleen, jotta eivät tulisi nähdyksi. Ei ainuttakaan autoa seuraamassa häntä lyhyellä kävelymatkalla asuntolasta kirjastolle.

Tuona aamuna Youssuf ei edes ajatellut tapahatumia, jotka olivat koetelleet Ruotsia kolme viikkoa aiemmin. Sen sijaan hän ajatteli edellisiltä, Sandraa ja tämän sanoja, omaa vastaustaan. Hän ajatteli päivän suunnitelmiaan, mitä hänen pitäisi tehdä, mitä hän halusi tehdä. Myöhemmin hän pohti sitä, miten tavaliselta kaikki oli tuntunut hetkeä ennen.

Hän ehti lukusalin ovelle vajaan viisi minuuttia avaamisen jälkeen. Sali ei ollut yhtä täynnä kuin tavallisesti, joten hän onnistui varaamaan pöydän ikkunan vierestä. Siihen hän joka aamu pyrki. Päivänvalo auttoi häntä pysyttelemään valveilla.

MALIN PERSSON GIÖLITO

löi itsensä kansainvälisesti läpi romaanillaan *Suurin kaikista*, joka nousi myös Suomessa myydyimpien käännöskirjojen joukkoon. Romaaniin perustuva Netflix-sarja *Quicksand – Suurin kaikista* sai ensi-iltansa huhtikuussa 2019.

Kylmäävä tarina siitä, miten terrorismi tuhoaa ihmisen, yhteiskunnan ja oikeuslaitoksen

Ruotsia ravistelee massiivinen terrori-iskujen sarja.

Oikeustieteen opiskelija Youssuf K. pidätetään, mutta hänellä ei ole aavistustakaan miksi.

Kun tapahtumien kulku lopulta valkenee, on totuus karmeampi kuin Youssuf olisi voinut edes kuvitella.

Tapaus Youssuf K. kuvaa kirikkaasti tapahtumaketjua, joka tuhoaa lopulta usean ihmisen elämän. Se on fyysistä kokoaan suurempi tarina, jonka lukee nopeasti ja unohtaa hitaasti, jos koskaan.

JOHNNY
Kniga
www.johnnykniga.fi

9 789510 439289

84.2 ISBN 978-951-0-43928-9